

Port Salut 56

Holehaven Creek, ca. 1910

Het is afgaand tij en bijna laag water. We staan op de noordoever van de Theemsmonding en kijken landinwaarts vanaf Canvey Island, een eiland dat met een hier zichtbare draad aan Friesland verbonden is.

Door **Frits Loomeijer**

Als je dat dijkje zo ziet is het geen wonder dat Canvey Island tijdens de Watersnoodramp van 1 februari 1953 onderloopt en

grotendeels wordt verwoest. Achtenvijftig mensen verdrinken. Dertien duizend worden er geëvacueerd. Al voor de oorlog staat er aan de andere kant van de kreek, bij Cory-

ton, een flinke raffinaderij. Na reparatie en dijkverhoging verrijst op die plek in 1959 de eerste LNG-terminal ter wereld. Later wordt er, dwars over de kreek, een enorme pijplei-

ding gebouwd. Maar met deze foto zijn we ruim een halve eeuw eerder. De kreek ligt er nog bij zoals dat aan de Engelse Oostkust hoort. Veel modder, verstilde natuur en

altijd wel een wat diepere, goede ankerplek. Ideaal om te schuilen voor slecht weer. Maar ook een mooie ligplaats voor de snel groeiende watersport.

Wymbritseradeel

Canvey Island ontwikkelt zich omstreeks 1900 tot een zomerresort voor bemiddelde Londenaren en daar hoort steeds vaker een jachtje bij. Dat alles maakt deze foto niet tot iets bijzonders. Het gaat om de typisch Nederlandse schepen die voor anker liggen. Drie stuks, de achterste goeddeels verscholen achter een Engels ogend stoomscheepje. Opvallend is de voorlijke plaatsing van de masten en de naar binnen getrokken kluiverbomen. Ze zien er tjalkachtig uit, maar het zijn geen gewone vrachtschepen.

Twee ervan voeren zichtbaar een visserijregistratie met de letters WB. Dat staat voor de gemeente Wymbritseradeel. De voorste heeft nummer twaalf, de tweede mogelijk zeventien. Dat is niet helemaal goed te zien. Dit is een unieke foto van drie palingaken uit het Friese Heeg; de *Corneliske Ykes*, van rederij W. & A. Visser Zonen, waarschijnlijk de *Stad Workum* van Firma Gebr. Lankhorst en een onbekende derde. Gek eigenlijk dat ze een visserijnummer hebben (tot 1909), want het zijn geen vissersschepen. Ze zijn gebouwd voor vistransport met centraal in het ruim een lange bun waarin ruim 20.000 pond paling levend over zee vervoerd kan worden. Vandaar de extreem voorlijke positie van de mast.

Vervuiling

Het verhaal van de Friese palingaken is algemeen bekend. Zeker na verschijning van het monumentale boek van Jan Zetzema (1976) en het in de vaart komen van de reconstructie van de *Corneliske Ykes*, negen jaar geleden. Tot begin jaren dertig van de vorige eeuw halen de schepen paling in Denemarken en brengen deze, samen met Friese aal, naar Londen.

Nabij de befaamde Billingsgate vismarkt, tussen de Tower en London Bridge, hebben ze al honderden jaren hun vaste ligplaats. In de loop van de negentiende eeuw echter begint watervervuiling een probleem te worden voor de kostbare levende lading. Holehaven Creek biedt uitkomst. Daar wachten aankomende aken totdat er een plek vrijkomt op de boeien bij Billingsgate. Volgens de overlevering moeten die permanent bezet worden, anders verliezen de '*Dutch eel boats*' die ligplaats. Hun lading wordt ondertussen in porties door een gehuurd stoomscheepje – je ziet hem hier langszij de derde aak – naar de markt gebracht. De eerste twee lijken al te zijn gelost. De leefnetten, gebruikt om de paling uit de bun over te laden in het stoomschip, hangen te drogen onder de giek.

Tip: Er staat een kort Brits "Polygon" filmpje uit 1931 op Youtube. Zoek op: *The Eel Men*